

Strömsunds
Kommun
Stræjmien tjjelte

Välfärdsredovisning 2013

Strömsunds kommun

Innehåll

Sammanfattning

Mål 1. Alla känner delaktighet och har inflytande över den egna livssituationen och i samhället	Sid nr 7
Mål 2. Alla har ekonomisk och social trygghet	10
Mål 3. Barn och ungdomar har trygga och goda uppväxtvillkor	14
Mål 9 och 10. Fysisk aktivitet, goda matvanor och livsmedel	20
Mål 11. Minskat bruk av alkohol, tobak och ett samhälle fritt från narkotika och dopning.	25

Sammanfattning

Nedan följer en sammanfattning av resultaten på befolkningsnivå i Strömsunds kommun. Efter vissa av resultaten visas hur trenden inom området ser ut, om pilen pekar uppåt visar den en positiv utveckling, om den pekar vågrätt åt höger är trenden oförändrad och om pilen pekar neråt visar trenden en negativ utveckling.

Delaktighet och har inflytande

Valdeltagande: Vid valet 2010 är det totalt sett en ökning i valdeltagandet i förhållande till valet 2006 - framförallt bland de unga männen. (Källa: kommunen)	
Kommunens verksamhet när det gäller tillgänglighet, information och öppenhet samt påverkan och förtroende: De ingående faktorerna i Nöjd Inflytande Index <i>indikerar</i> att alla områden ökat (2007, 2008 och 2012), särskilt <i>Förtroende</i> och <i>Information</i> . För Strömsunds kommun är det framförallt <i>Förtroende</i> och <i>Påverkan</i> som bör förbättras de övriga två är bra och ska bevaras. Ingen undersökning gjord under 2013. (Källa: SCB.)	
Ungdomars bedömning av delaktighet och inflytande: I Lupp-enkäten 2012 framkom bl.a. att 52 % av eleverna i åk 8 och 56 % av eleverna i gymnasieskolans åk 2 i Strömsunds kommun vill vara med och påverka frågor som rör den egna kommunen, vilket är högre än i övriga länet. (Källa: W-lupp)	
Självskattat socialt deltagande bland vuxna: Personer i åldern 16 - 84 år är i lägre grad delaktiga i sociala aktiviteter än i länet i övrigt – lika 2010 som 2006. (Källa: Hälsa på lika villkor 2010)	
Antal föreningar med lokalt aktivitetsstöd: Ett ökat antal föreningar med lokalt aktivitetsstöd under 2013. Av de föreningar som fått lokalt aktivitetsstöd domineras 18 föreningar av verksamhet för pojkar, två för flickor. Läsåret 2012/2013 har deltagartillfällena ökat med 10,8 %. (Källa: kommunen)	

Ekonomisk och social trygghet

Befolkningens utbildningsnivå: Befolkningens utbildningsnivå är lägre än både i länet och i riket. Men utbildningsnivån hos både kvinnor och män har ökat under de tre senaste åren. Ökningstakten är, framförallt bland männen, högre än både länet och riket. (Källa: SCB)	
Familjer med låga inkomster: Andelen familjer med låga inkomster med hemmavarande barn (ensamstående och övriga familjer med hemmavarande barn), pensionärsfamiljer samt familjer med sjuk- och aktivitetsersättning har ökat 2011 jmf med 2010 i kommunen. Däremot har andelen ensamstående utan hemmavarande barn med låg inkomst minskat något 2011 jmf med 2010 i kommunen. (Källa: SCB, inkomst- och taxeringsregistret, folkhälsomyndigheten)	
Antalet arbetssökande; öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd: Andelen arbetslösa totalt sett i kommunen ligger kvar på samma nivå som 2012. Kvinnors arbetslöshet har minskat, medan männens har ökat. (Källa: Arbetsförmedlingen)	
Ekonomiskt bistånd. andel av befolkningen: Andelen biståndsmottagare i procent av befolkningen är oförändrad (7 %) mellan 2011, 2012 och 2013. (Källa: SCB, Ekonomiskt bistånd)	
Antalet månader per år i bidragsberoende: Antalet bidragsmånader i genomsnitt ligger sedan 2010 kvar på 5 månader i kommunen. Antalet månader i genomsnitt är lägre i Strömsund jämfört med riket. (Källa: SCB, Ekonomiskt bistånd)	

Barn och ungdomar har trygga och goda uppväxtvillkor

Självskattad hälsa, psykosomatiska besvär: De allra flesta flickor och pojkar i årskurs 8 mår bra, vilket sammanfaller med hälsosamtalet läsåret 2011-12. Men 45 % av flickorna i åk 8 känner sig ibland, ofta eller alltid ledsen eller nedstämd, till skillnad från pojkarna där 11 % känner sig ledsen eller nedstämd ibland eller ofta. Detta är en liten ökning jämfört med hälsosamtalet läsåret 2011-12 (flickor 43 % och pojkar 8 %). (Källa: Hälsosamtal i skolan).	
Andel barn 0-20 år placerade i familjehem eller hem för vård eller boende: Minskat antal placerade barn i Hem för vård eller boende (Hvb-hem) och i familjehem jämfört med 2012. Under 2013 var det 25 barn och unga som var placerade, 9 flickor och 16 pojkar. (Källa: kommunen, Individ- och familjeomsorg)	
Trygghet, trivsel, orättvis behandling: Eleverna känner sig trygga och trivs i våra grundskolor enligt de undersökningar som gjorts 2010, 2011, 2012 och 2013. (Källa: Elev- och föräldraenkät)	
Behörighet till gymnasieskolan: Våren 2013 var behörigheten bland pojkar 89% och flickor 91 % (totalt 89,7%), vilket är en förbättring jämfört med 2010 och 2011. Från 2012 har Strömsund bättre resultat än riket. (Källa: Skolverket)	
Andel anställda årsarbetare med högskoleutbildning i kommunal förskola: Andelen årsarbetare i förskolan med pedagogisk högskoleutbildning 2013 har ökat något jämfört med 2012. (Källa: Skolverket)	
Barnfattigdomsindex: Andelen barn totalt som finns i ekonomiskt utsatta hushåll har ökat från 17 % (2010) till 19 % (2011). Andelen barn med utländsk bakgrund som finns i ekonomiskt utsatta hushåll är mycket hög (67 %) i jämförelse med länet och riket (Källa: Folkhalsomyndigheten, SCB, Inkomst - och taxeringregistret).	

Fysisk aktivitet, goda matvanor och livsmedel

Fysiskt aktiva vuxna i genomsnitt minst 30 min eller mer per dag: Andel som uppger att de är fysiskt aktiva minst 30 minuter per dag har minskat både för kvinnor och män från 2006 till 2010. (Källa: <i>Hälsa på lika villkor 2010</i>)	
Fysiskt aktiva barn och ungdomar på fritiden: De flesta flickor och pojkar i årskurs 8 tränar/motionerar minst 30 minuter flera gånger i veckan. (Källa: <i>Hälsosamtal i skolan</i>).	
Kunskap om kostens och motionens betydelse. Frågeområdet lärande visar 2013 godtagbar måluppfyllelse. Den ligger på 77 procent, vilket innebär en ökning jämfört med tidigare år. Flickorna ligger högre än pojkarna. (Källa: <i>Elev- och föräldraenkät</i>)	
Matvanor: De flesta elever i årskurs 8 dricker söta drycker mellan 1-4 dagar i veckan. En ökning jämfört med föregående år. (Källa: <i>Hälsosamtal i skolan</i>).	
Andel barn som ammas vid 6 månaders ålder: Andelen i % som ammas helt vid 6 månaders ålder har ökat markant i kommunen och med en mindre ökning i länet. Andelen som ammas helt och/eller delvis har minskat något i kommunen, men ligger kvar på samma nivå som förra året i länet. (Källa: <i>Årsrapporter, 2011, 2012 och 2013 landstinget</i>)	
Andel 10-åringar med normalvikt, övervikt och fetma: Nästan varannan flicka och var fjärde pojke har övervikt eller är fet. Stor ökning bland flickor och stor minskning bland pojkarna. (Källa: <i>Hälsosamtal i skolan</i>).	
Andel vuxna med fetma: Andelen kvinnor med fetma har ökat 2010 jämfört med 2006. Männen ligger kvar på en hög nivå jämför med länet och riket. (Källa: <i>Hälsa på lika villkor 2010</i>)	

Minskat bruk av alkohol, tobak och ett samhälle fritt från narkotika och dopning.

Riskabel alkoholkonsumtion bland unga vuxna: I länet uppges en fjärdedel av unga vuxna en riskabel alkoholkonsumtion. Uppgifter för kommunen saknas pga att inte tillräckligt många tillfrågats/svarat. (Källa: <i>Hälsa på lika villkor, 2010</i>). Jämförelse saknas.	
Andel rökare. Minskad andel kvinnor som röker 2010 jämfört med 2006, En liten ökning bland männen. (Källa: <i>Hälsa på lika villkor</i>)	
Langning av alkohol från föräldrar, kompisar eller andra: Langningen från kompisar och kompisars syskon har ökat från 2010 till 2013, samtidigt som langningen från föräldrar (med lov) har minskat. (Källa: <i>Drogvaneundersökning</i>)	
Antal narkotikabrott: Antal anmälda brott mot narkotikalagstiftningen var 13 stycken under 2013 jämfört med 2012 då det var 12 stycken, 2011 var det 13 stycken. (Källa: <i>Brottsförebyggande rådet</i>)	
Andelen som använt narkotika senaste 12 månaderna: En fortsatt tillbakagång av antalet högstadielever som erbjudits och använt narkotika. Däremot rapporterar polisen en ökning av narkotikaanvändandet bland äldre ungdomar och unga vuxna. (Källa: <i>Drogvaneundersökning 2013 och Polisen</i>)	
Antal rattonyktra/antal test: Andelen påverkade fordonsförare vid polisens kontroller har minskat från ca 1/65 (1,5 %) 2012 till 1/112 (0,9 %) 2013.	

MÅL 1 . Alla känner delaktighet och har inflytande över den egna livssituationen och i samhället

Delaktighet och inflytande i samhället är en av de mest grundläggande samhällsliga förutsättningarna för folkhälsan. Brist på inflytande och möjligheter att påverka den egna livssituationen har ett starkt samband med hälsa. Rätten till delaktighet gäller alla.

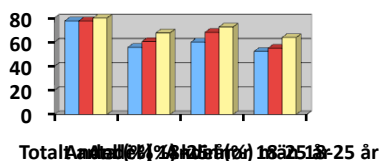
Framgångsfaktorer: Gemenskap, behovd och bekräftad, engagemanget tas på allvar, möjligheten till inflytande är reell, goda sociala relationer, känsla av samhörighet

Utmaningar/satsningar

- **Fler som röstar i kommunvalet**
- **Utvecklad dialog med kommuninnevånarna**
- **Öka ungdomars delaktighet och inflytande**
- **Fler föreningsaktiva genom stöd till föreningar**
- **Fler mötesplatser för unga**

Indikator: Valdeltagande fördelat på samtliga och förstagångsväljare, unga väljare upp till 25 år fördelat efter kön. (Källa: kommunen)

År	Totalt antal i %	Andel (%) 18 – 25 år	Andel (%) av kvinnor 18 – 25 år	Andel (%) av män 18-25 år
2002	77,6	55,7	60,0	52,3
2006	77,6	60,4	68,1	54,9
2010	79,9	67,6	72,5	63,8

Vid valet 2010 är det totalt sett en ökning i valdeltagandet (3,3 procentenheter) och där man kan se att de unga väljarna ökat mer än mellan de två förra valen. Det är framförallt de unga männen som gjort en rejäl ökning, nästan 9 procentenheter, även om också unga kvinnors valdeltagande gått upp ytterligare ett snäpp efter den rejäla ökningen mellan de två förra valen.

Indikator: Kommunens verksamhet när det gäller tillgänglighet, information och öppenhet samt påverkan och förtroende

Medborgarundersökning via SCB gjordes hösten 2012. Enkäten i undersökningen genomgick en större förändring 2010 och därför är inte alla delar jämförbara med tidigare år, men indexet totalt anses statistiskt jämförbart. Enkäten skickades ut till 496 invånare och besvarades av 51 % (124 kvinnor och 130 män). Ingen undersökning är gjord under 2013. (Källa: SCB.)

Nöjd-Inflytande-Index (NII) 2007, 2008 och 2012

	2007	Riket 2007	2008	Riket 2008	2012	Riket 2012
U. Nöjd Inflytande Index (NII)	31	41	35	41	37	39
U. Nöjd Inflytande Index - Förtroende	28	45	35	44	41	49*
U. Nöjd Inflytande Index - Information/öppenhet (Information 2012)	44	53	44	53	48	53*
U. Nöjd Inflytande Index - Påverkan/inflytande (Påverkan 2012)	29	38	31	38	34	39*
U. Nöjd Inflytande Index – Tillgänglighet (Kontakt 2012)	45	48	45	48	46	44*

*Ej helt jämförbara

Det totala indexet NII anses jämförbart mellan 2008 och 2012 och har höjts 2 enheter sedan undersökningen 2008, men det är inom felmarginalen som för 2012 är $\pm 4,6$ och är alltså inte statistiskt säkerställt.

De ingående delarna är inte helt jämförbara. De mäter ungefär samma områden och det är ungefär samma frågor som ställs men eftersom man ändrat benämning på faktorerna samt ändrat frågeformuleringar så kan man inte säga att de är statistiskt jämförbara.

De ingående faktorerna **indikerar** dock att alla områden ökat, särskilt *Förtroende* och *Information*.

Jämfört med alla deltagande kommuner (120 stycken) så är *Information* och *Påverkan* lägre än för genomsnittresultatet. Detsamma gäller om man jämför med liknande kommuner (storleksmässigt).

För varje index gör SCB en prioriteringsmatris som visar på vilka faktorer som bör förbättras för att få högre totalt index. För Strömsunds kommun är det framförallt *Förtroende* och *Påverkan* som bör förbättras de övriga två är bra och ska bevaras.

Fördelat på kön så kan vi se att följande skillnader finns för 2012:

- Det totala indexet är högre för män än för kvinnor (39 respektive 35).
- Kvinnor upplever att det är lättare att få kontakt än männen (48 mot 44).
- Kvinnor har också något större förtroende än männen (43 mot 40).
- Påverkan får ungefär samma betyg (kvinnor 35, män 34)

Ingen av dessa skillnader är dock statistiskt säkerställda.

Indikator: Ungdomars bedömning av delaktighet och inflytande

I *KFUM:s ungdomskommunranking 2013*, som fokuserar på ungas möjligheter till delaktighet och inflytande ökar Strömsunds kommun till en 31:a plats jämfört med året innan 2012 då kommunen placerade sig på en 111:e plats. Rankingen bygger på 12 olika nyckeltal, som finns publicerade i kommun- och landstingsbasen www.kolada.se (Källa: *KFUM:s ungdomskommunranking 2013*)

En bidragande orsak till placeringsförbättringen kan vara genomförandet av Lupp-enkäten hösten 2012 och genomförandet av ungdomskonventet våren 2013. Eftersom ett av nyckeltalen i *KFUM:s ungdomskommunranking* är genomförande av minst en Lupp.

I Lupp-enkäten 2012 framkom bl.a. att 52 % av eleverna i åk 8 och 56 % av eleverna i gymnasieskolans åk 2 i Strömsunds kommun vill vara med och påverka frågor som rör den egna kommunen, vilket är högre än i övriga länet.

Indikator: Självskattat socialt deltagande.

Beträffande självskattat socialt deltagande bland vuxna i kommunen är invånarna i åldern 16 - 84 år i lägre grad delaktiga i sociala aktiviteter än i länet i övrigt (65 % mot 76 %) (Källa: *Hälsa på lika villkor 2010*)

2006 deltog sju av tio i vår kommun i sociala aktiviteter, vilket var lägre än både länet och riket. Lägst deltagande uppgav 65-84 åringar där mindre än hälften var socialt deltagande. (Källa: *Hälsa på lika villkor 2006*)

Indikator: Antal föreningar med lokalt aktivitetsstöd (Källa: kommunen)

	2010	2011	2012	2013
Antal föreningar med lokalt aktivitetsstöd	27	25	29	30

Lokalt aktivitetsstöd utgår med en summa per gruppaktivitet och en summa per deltagare till ideell förening för verksamhet bedrivet för barn och ungdomar i åldern 7-20 år. Läsåret 2012/2013 gav kommunen lokalt aktivitetsstöd till 16 750 deltagartillfällen för flickor och 24 329 deltagartillfällen för pojkar, en total ökning med 10,8 %.

Av de föreningar som fått lokalt aktivitetsstöd domineras 18 föreningar av verksamhet för pojkar (59 % av deltagartillfällen med lokalt aktivitetsstöd gick till pojkar). Två föreningar domineras av verksamhet för flickor.

Kommunen ger även driftsbidrag till samlingslokaler till ideella föreningar som baseras på driftskostnad, antal aktiviteter, antal besökande, antal fast boende samt lokalens storlek.

Antalet föreningar som fått driftsbidrag 2013 var 42 st vilket innebär att aktiviteter pågått i samtliga föreningar förutom en förening som inte haft någon aktivitet då den varit vilande och gjort en omstart 2013. Antalet aktiviteter och antalet besökare har för övriga föreningar varierat mellan 56 -13 420.

MÅL 2 . Alla har ekonomisk och social trygghet

Ekonomisk och social trygghet är en av de mest grundläggande förutsättningarna för folkhälsan.

Framgångsfaktorer: Hälsa och medellivslängd har ofta samband med utbildningsnivå, viktigt med livslångt lärande, utbildning stärker individen och ökar möjligheterna att påverka sin situation, ett brett utbildningsutbud ger fler valmöjligheter och bidrar till en mer jämlik hälsa, förvärvsarbete är viktigt för identitet och socialt liv samt för försörjningen, arbetsplatser kan vara hälsofrämjande.

Utmaningar/satsningar

- ***Utbildning av hög kvalitet så att uppsatta mål kan nås***
- ***Inrätta funktion som arbetskraftskoordinator för samordning av kommunens insatser för arbete och sysselsättning***
- ***Fler i arbete***
- ***Motverka ungdomsarbetslöshet***
- ***Minska ungdomars behov av ekonomiskt bistånd***

Indikator: *Befolkningens utbildningsnivå*

Befolkningens utbildningsnivå

Ålder 25-64 år

Utbildningsnivå	Kön	2011			2012			2013		
		S-sund	Länet	Riket	S-sund	Länet	Riket	S-sund	Länet	Riket
Grund- eller folkskola	Kvinnor	10 %	9 %	12 %	12 %	9 %	11 %	11 %	9 %	11 %
	Män	11 %	15 %	15 %	16 %	14 %	15 %	15 %	14 %	15 %
	Totalt	11 %	12 %	13 %	14 %	12 %	13 %	13 %	11 %	13 %
Gymnasial utbildning	Kvinnor	60 %	49 %	43 %	58 %	48 %	43 %	58 %	48 %	42 %
	Män	78 %	57 %	48 %	68 %	57 %	48 %	68 %	57 %	48 %
	Totalt	71 %	53 %	46 %	63 %	53 %	45 %	63 %	53 %	45 %
Eftergymnasial utbildning kortare än 3 år	Kvinnor	12 %	16 %	15 %	11 %	16 %	16 %	12 %	16 %	16 %
	Män	6 %	13 %	15 %	8 %	13 %	15 %	9 %	13 %	15 %
	Totalt	8 %	14 %	15 %	10 %	14 %	15 %	10 %	14 %	15 %
Eftergymnasial utbildning minst 3 år	Kvinnor	18 %	25 %	28 %	18 %	26 %	29 %	19 %	27 %	30 %
	Män	5 %	14 %	21 %	7 %	14 %	21 %	7 %	15 %	21 %
	Totalt	10 %	20 %	24 %	12 %	20 %	25 %	12 %	21 %	25 %

Not: Ingen uppgift varierar mellan 0 och 2 %

Utbildningsnivån för både kvinnor och män i kommunen har ökat men är fortfarande markant lägre jämfört med både länet och riket. Andelen invånare med eftergymnasial utbildning är nu totalt 22 % jämfört med 35 % i länet och 40 % i riket.

Männen har fortfarande en rejält lägre utbildningsnivå än kvinnorna i kommunen, särskilt stor är skillnaden för högskoleutbildning tre år eller mer. Skillnaden 2013 mellan könen för både kortare och längre eftergymnasial utbildning är i nivå med skillnaden inom länet men större jämfört med riket.

Andelen invånare i kommunen med eftergymnasial utbildning har totalt ökat mer i kommunen än både i länet och i riket. Andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning har ökat från 20 % till 21 %. Ökningstakten för kvinnorna är lägre än i länet (från 41 % till 43 %) och i riket (från 43 % till 46 %). Andelen män med eftergymnasial utbildning har ökat från 11 % till 16 %. Ökningstakten för männen är större än i länet (från 27 % till 28 %) och i riket (oförändrat 36 %).

Indikator: Familjer med låga inkomster

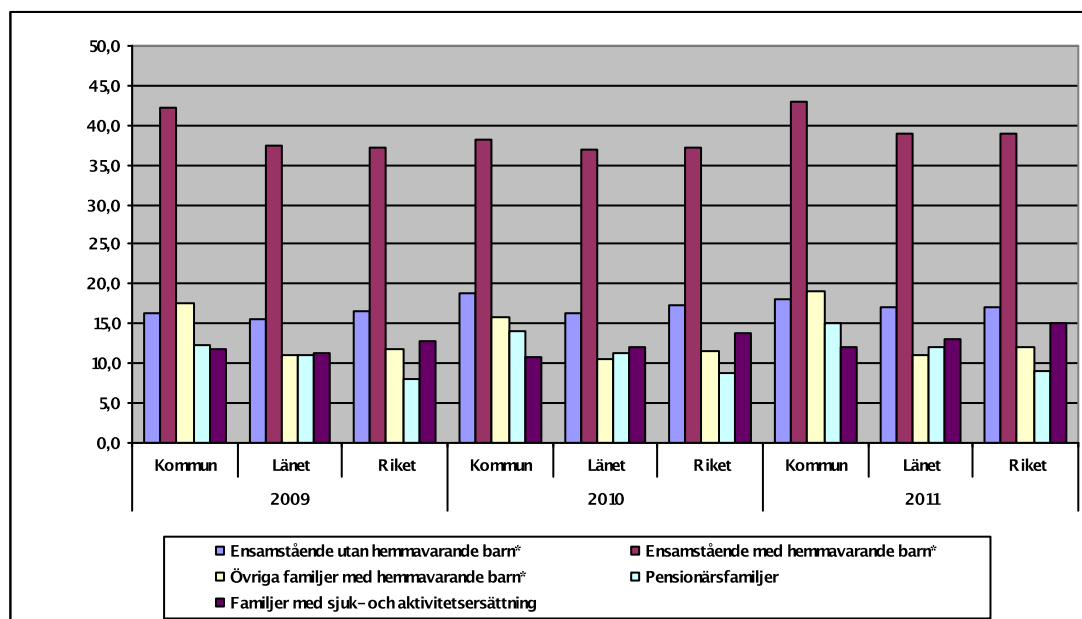
Andel (%) familjer med låga inkomster* (Källa: SCB, inkomst- och taxeringsregistret, Folkhälsomyndigheten).

Med låg inkomst avses en disponibel inkomst (per konsumtionsenhet) under 60 procent av medianinkomsten.

*Medianinkomst är den mittersta observationen i en rangordning av inkomsttagarna efter inkomstens storlek d v s det finns lika många inkomsttagare på vardera sidan om den mittersta observationen.

	2009			2010			2011		
	Kommun	Länet	Riket	Kommun	Länet	Riket	Kommun	Länet	Riket
Ensamstående utan hemmavarande barn*	16,4	15,5	16,7	18,9	16,4	17,4	18	17	17
Ensamstående med hemmavarande barn*	42,3	37,4	37,2	38,1	37,0	37,2	43	39	39
Övriga familjer med hemmavarande barn*	17,5	11,0	11,9	15,9	10,5	11,6	19	11	12
Pensionärsfamiljer	12,3	11,0	8,0	14,1	11,4	8,7	15	12	9
Familjer med sjuk- och aktivitetsersättning	11,7	11,2	12,8	10,8	12,1	13,9	12	13	15

* Barn under 18 år

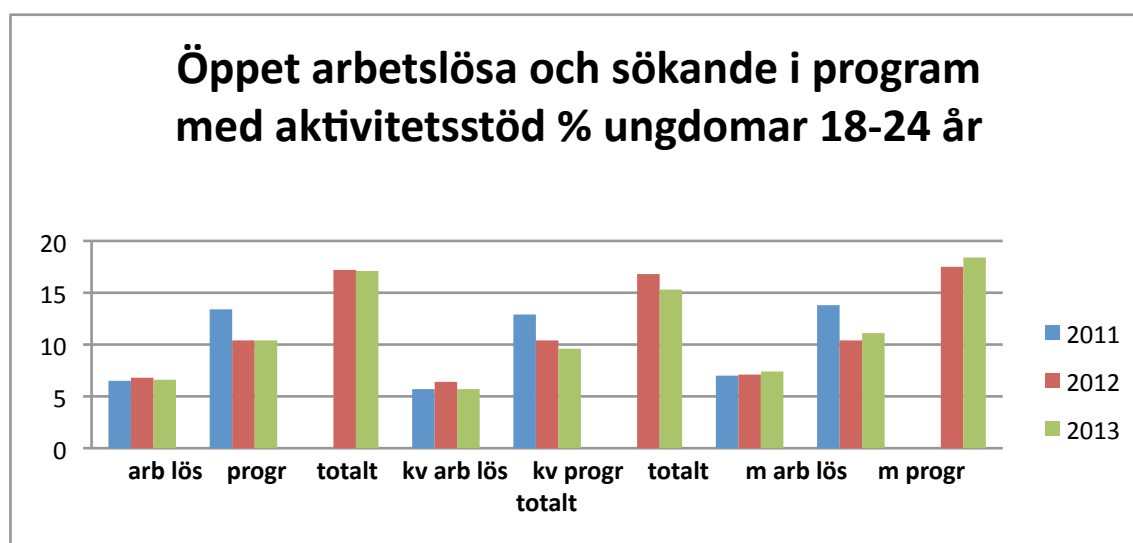
Kommentar: Andelen familjer med låga inkomster med hemmavarande barn (ensamstående och övriga familjer med hemmavarande barn), pensionärsfamiljer samt familjer med sjuk- och aktivitetsersättning har ökat 2011 jmf med 2010 i kommunen.

Däremot har andelen ensamstående utan hemmavarande barn med låg inkomst minskat något 2011 jmf med 2010 i kommunen. (Källa: SCB, inkomst- och taxeringsregistret, Folkhälsomyndigheten)

Indikator: Antalet arbetssökande; öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd, bas (Källa: Arbetsförmedlingen)

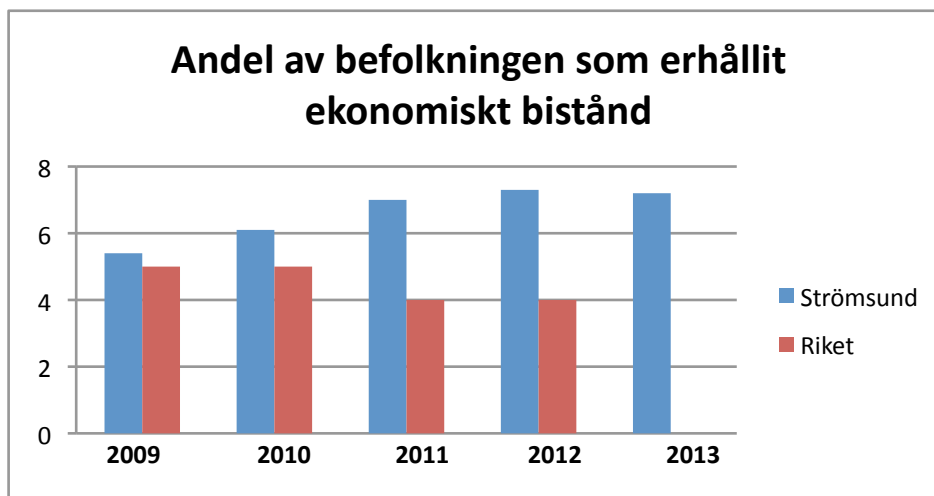

Kommentar: Procenttalen baseras på en registerbaserad arbetskraft. Andelen arbetslösa totalt sett i kommunen ligger kvar på samma nivå som 2012. Bland kvinnorna har arbetslösheten minskat från 9,4 % till 8,6 % medan den ökat hos männen från 9,2 % till 10,0 %

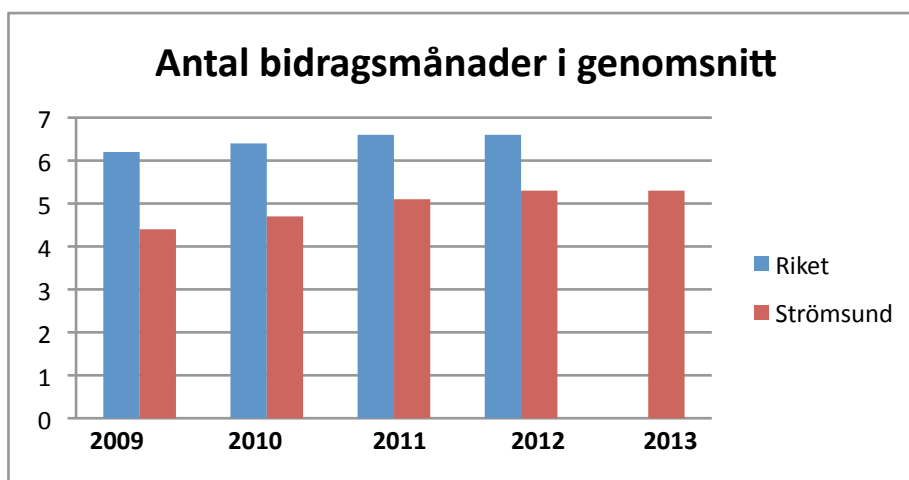

Kommentar: Även bland ungdomar 18-24 år ligger arbetslösheten kvar på ungefär samma nivå som 2012. Kvinnors arbetslöshet totalt har minskat något från 16,8 % till 15,3 %, medan männens arbetslöshet har ökat från 17,5 % till 18,4 %. Andelen i program med aktivitetsstöd har minskat sedan 2011.

Indikator: Ekonomiskt bistånd: andel av befolkningen, tid i bidragsberoende (Källa: SCB, ekonomiskt bistånd)

Kommentar: Andelen biståndsmottagare i procent av befolkningen är oförändrad (7 %) mellan 2011, 2012 och 2013. Andelen ökade i Strömsund från och med 2010, medan andelen i riket har minskat. Publicering av officiella uppgifter för 2013 när det gäller andel i % av befolkningen i riket sker 2014-06-18.

Kommentar: Antalet bidragsmånader i genomsnitt ligger sedan 2010 kvar på cirka 5 månader i kommunen. Antalet månader i genomsnitt är lägre i Strömsund jämfört med riket. Antalet månader i bidragsberoende ökade från 2009. I riket började ökningen tidigare. Publicering av officiella uppgifter när det gäller antal bidragsmånader i genomsnitt för 2013 sker preliminärt 2014-06-18.

Övrigt: Av förvaltningens inrapportering framgår att antalet biståndshushåll har minskat under 2013, från 442 hushåll 2012 till cirka 427 hushåll under 2013. Antalet biståndsmottagare ligger dock kvar på samma antal, vilket förklaras av att det är fler barn

per hushåll i genomsnitt. Kostnader för ekonomiskt bistånd har minskat med 1,1 miljoner jämfört med 2012.

Av den månadsvisa uppföljningen som framgår att antalet hushåll i genomsnitt per månad för ungdomar 16-24 år har minskat jämfört med föregående år.

MÅL 3 . Barn och ungdomar har trygga och goda uppväxtvillkor

Förhållandena under barn- och ungdomsåren har stor betydelse för både den psykiska och den fysiska hälsan under hela livet. Barn och unga är en av de viktigaste målgrupperna för folkhälsoarbetet.

Framgångsfaktorer: Bli sedd och bekräftad, föräldrastöd i olika former, viktiga arenor som familjecentral, förskola och skola, trygg och säker, social och emotionell förmåga, goda levnadsvanor.

Utmaningar/satsningar

- **Förbättrat psykiskt välbefinnande bland unga vuxna**
- **Fortsatt utveckling av föräldrastöd**
- **Trygg och säker skolmiljö**
- **Ökad andel behöriga till gymnasieskolan**
- **Förskoleverksamhet med pedagogisk inriktning (Inriktningsmål)**

Indikator: *Självskattad hälsa, psykosomatiska besvär* (Källa: Hälsosamtal i skolan).

Enkät för: 8:an (ht 2012-vt 2013)

Registrerade skolor: Backe Centralskola, Centralskolan Hoting, Grevåkersskola, Vattudalsskolan.

Valda skolor - inga registreringar: Frostviksskolan.

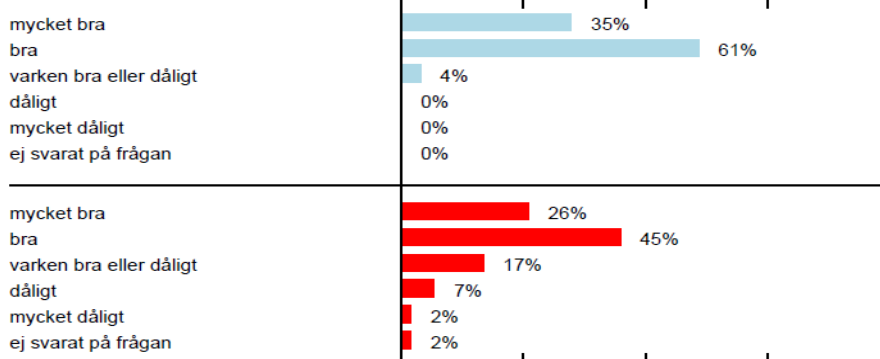
Antal elever som svarat på enkäten: 46 pojkar och 42 flickor (88)

OBS! Antal under 50 st, det innebär att skillnader på några få procent behöver tolkas med försiktighet

Statistik gäller enbart Strömsunds kommun kommun och angivna skolor.

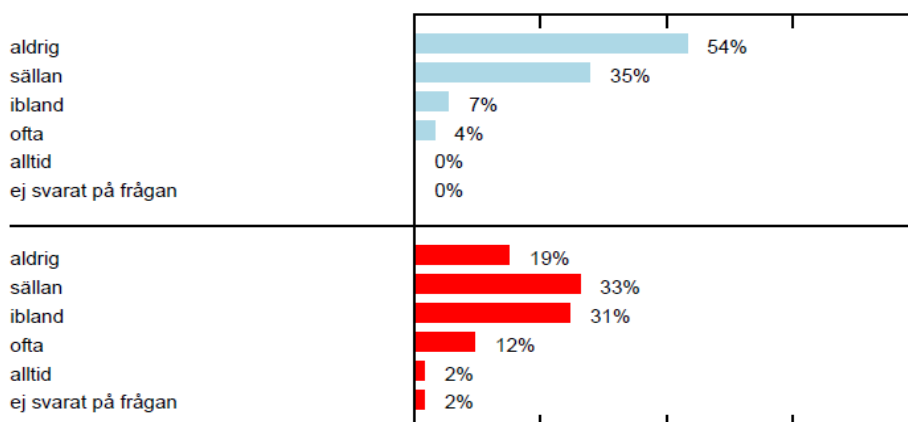
Pojkar
Flickor

14. Jag mår...

Kommentar läsåret 2012-13: De allra flesta flickor (71 %) och pojkar (96 %) i årskurs 8 mår bra, vilket sammanfaller med hälsosamtalet läsåret 2011-12 (flickor 72 % och pojkar 94 %). (Källa: Hälsosamtal i skolan)

17.a. Jag har de senaste tre månaderna känt mig ledsen eller nedstämd

Kommentar läsåret 2012-13: 45% av flickorna i åk 8 känner sig ibland, ofta eller alltid ledsen eller nedstämd, till skillnad från pojkarna där 11% känner sig ledsen eller nedstämd ibland eller ofta. Detta är en liten ökning jämfört med hälsosamtalet läsåret 2011-12 (flickor 43 % och pojkar 8%). (Källa: Hälsosamtal i skolan)

Indikator: Andel barn 0-20 år placerade i familjehem eller hem för vård eller boende
(Källa: kommunen, individ och familjeomsorg)

År	Andel per tusen 0-20 år
2011	8,9
2012	11,6
2013	10

Kommentar: Minskad andel placerade barn i Hem för vård eller boende (Hvb-hem) och i familjehem jämfört med 2012. Under 2013 var det 25 barn och unga som var placerade varav 9 flickor och 16 pojkar. Året innan var 30 barn placerade, vilket var en relativt kraftig ökning jämfört med tidigare år. Ensamkommande flyktingbarn ingår inte i underlaget.

Indikator: Trygghet, trivsel, orättvis behandling (Källa: Elev- och föräldraenkät)

Frågeområdet **trygghet** visar 2013 god måluppfyllelse. Den ligger på 87,7 %, vilket sammanfaller med 2012 års (85,9 %) och 2011 års elev- och föräldraenkät. Inga större skillnader mellan flickor och pojkar.

Detta sammanfaller även med Luppenkäten 2012 där de flesta av ungdomarna i årskurs 8 i Strömsunds kommun upplever att de är trygga. Bland de områden i Luppenkäten, som eleverna upplever "mest otrygga" är det egna bostadsområdet på kvällen och på natten.

En fråga som sticker ut i Lupp 2012 är att 21,2 % av eleverna i åk 8 uppger att de har blivit mobbad eller utfrysad det senaste halvåret. Det framkommer att huvuddelen sker utanför skolans arenor.

Frågeområdet **trivsel** visar 2013 god måluppfyllelse. Den ligger på 93,5 %, vilket är en ökning jämfört med 2012 års (88,5 %) och 2011 års elev- och föräldraenkät. Inga större skillnader mellan flickor och pojkar.

Detta sammanfaller dock inte i lika hög utsträckning med Luppenkäten 2012, där de flesta (57,4 %) av 101 elever från årskurs 8 och (67,6 %) av 75 svarande elever i gymnasieskolans årskurs 2 i Strömsunds kommun svarat att: "Det är bra stämning i skolan". Andelen som svarat "stämmer varken bra eller dåligt" ligger kring 25 % i båda fallen 2012 vilket är en ökning i förhållande till förgående Luppundersökning.

En bidragande **orsak** till det positiva utfallet vad gäller trivsel och trygghet kan vara skolornas systematiska likabehandlingsarbete och uppföljningen av likabehandlingsplanerna. En annan orsak kan vara att kommunen har många små skolenheter, där man

snabbt tar tag i händelser. En tredje orsak kan vara att det sker ett systematiskt och formaliserat arbete med värdegrundsfrågor i kommunens samtliga grundskolor sedan hösten 2008.

Indikator: Behörighet till gymnasieskolan (yrkesprogrammen*), bas (Källa: Skolverket)

* För att en elev ska vara behörig till nationellt program krävs lägst betyget E i ämnena svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik. Den som väljer att studera på ett yrkesprogram måste ha godkända betyg i ytterligare fem ämnen, det vill säga totalt åtta.

Behörighet till gymnasieskolan	2010 S-sund	Vt 2010 Riket	2011 S-sund	Vt 2011 Riket	2012 S-sund	Vt 2012 Riket	2013 S-sund	Vt 2013 Riket
Andel (%) behöriga till gymnasieskola (exkl sommarskola)	79,5	88,2	76,1	87,7	90,1	87,5	89,7	87,6
Andel (%) behöriga till gymnasieskola (inklusive sommarskola)	82,2		82,1*		90,1*			

*) inkl sommarskola

Kommentar: Våren 2013 var behörigheten bland pojkar 89 % och flickor 91 % (totalt 89,7 %), vilket är en förbättring jämfört med 2010 och 2011. Från 2012 har Strömsund bättre resultat än riket. Ingen sommarskola genomfördes sommaren 2013.

Indikator: Andel anställda årsarbetare med högskoleutbildning i kommunal förskola (Källa: Skolverket)

	Kommunen			Kommungruppen			Samtliga kommuner		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Andel (%) årsarb med pedagogisk högskole utb	50	46	51	54	54	53	54	54	53

Kommentar: Med kommungrupp menas SKL:s kommungruppsindelning för åren 2009-2011. Andelen årsarbetare i förskolan med pedagogisk högskoleutbildning 2013 har ökat jämfört med 2012.

Indikator: Barnfattigdomsindex, bas (Källa: FHI, SCB, Inkomst – och taxeringregistret).

Tabellen visar andel barn med svensk eller utländsk bakgrund som finns i ekonomiskt utsatta hushåll. Med "ekonomiskt utsatta" menas hushåll med låg inkomst eller socialbidrag. Med utländsk bakgrund menas minst en utlandsfödd förälder.

	2009			2010			2011		
	Kommun	Länet	Riket	Kommun	Länet	Riket	Kommun	Länet	Riket
Antal barn 0-17 år	2111	24414	1914588	2083	24205	1905901	2047	23907	1907795
Andel (%) barn med utländsk bakgrund	14,4	11,3	25,9	16	12	27	19	13	28
Andel (%) barn med utländsk bakgrund som finns i ekonomiskt utsatta hushåll	60,4	36,3	31,9	65	37	31	67	38	30
Andel (%) barn med svensk bakgrund som finns i ekonomiskt utsatta hushåll	9,8	7,5	6,3	9	7	6	8	6	6
Differens utländsk-svensk bakgrund % enheter	50,6	28,8	25,6	57	30	25	59	32	24
Andel (%) barn totalt som finns i ekonomiskt utsatta hushåll	17,1	10,7	12,9	17	11	13	19	10	12

Kommentar: Andelen barn totalt som finns i ekonomiskt utsatta hushåll har ökat till 19 % (2011). Andelen barn med utländsk bakgrund som finns i ekonomiskt utsatta hushåll är mycket hög (67 %) i jämförelse med länet och riket. Andelen barn med svensk bakgrund som finns i ekonomiskt utsatta hushåll har minskat något. Skillnaden mellan barn med utländsk bakgrund och barn med svensk bakgrund har ökat och är större i vår kommun jämfört med länet och riket.

MÅL 9 och 10. Främja fysisk aktivitet, goda matvanor och livsmedel

Regelbunden fysisk aktivitet främjar hälsa och välbefinnande samt har en sjukdomsförebyggande effekt.

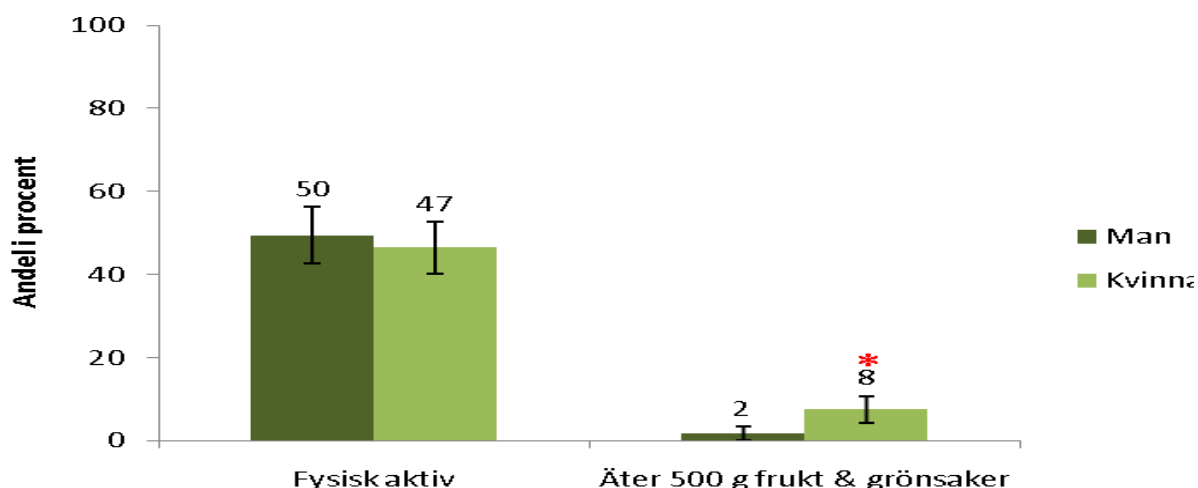
Goda matvanor är bra för hälsan och välbefinnandet och är en förutsättning för en positiv hälsoutveckling.

Framgångsfaktorer: Miljöer som underlättar hälsosamma levnadsvanor, individen stärks att göra bra val, inbjudande utemiljö, hälsoproblem kan förebyggas, god kosthållning inom kommunala verksamheter.

Utmaningar/satsningar

- **Fler som är fysiskt aktiva i genomsnitt minst 30 minuter per dag**
- **Ökad kunskap i kommunala verksamheter om betydelsen av fysisk aktivitet och goda matvanor**
- **Tillhandahålla möjligheter till motion och rekreation (inriktningsmål)**

Indikator: Fysiskt aktiva vuxna i genomsnitt minst 30 min eller mer per dag

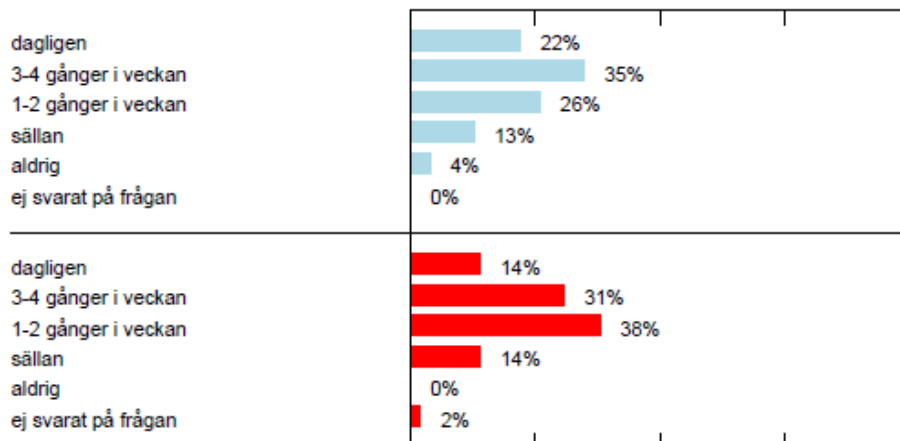

Det är 78 % i Strömsunds kommun som vill öka sin fysiska aktivitet, varav nästan 1 500 personer vill ha stöd i sin förändring. Öka sitt intag av frukt och grönsaker vill 61 % och närmare 500 personer vill ha hjälp. (Källa: *Hälsa på lika villkor 2010*)

2006 angav 58 % av männen och 57 % av kvinnorna i kommunen (16-84 år) att de hade fysisk aktivitet mer än 30 minuter per dag, vilket är lägre än både länet och riket. (*Hälsa på lika villkor 2006*)

Indikator: Fysiskt aktiva barn och ungdomar på fritiden (Källa: Hälsosamtal i skolan).

11. Jag tränar/motionerar minst 30 minuter

Kommentar läsåret 2012-13: Antalet elever i årskurs 8 läsåret 2012-13, som svarat på enkäten är 42 flickor och 46 pojkar (Totalt 88). De flesta elever (flickor 83 % och pojkar 83 %) i årskurs 8 tränar/motionerar minst 30 minuter flera gånger i veckan. Detta sammanfaller med hälsosamtalet läsåret 2011-12 (flickor 82% och pojkar 82%). (Källa: Hälsosamtal i skolan)

Indikator: Kunskap om kostens och motionens betydelse (ingår i frågeområdet lärandet i elev- och föräldraenkäten)

Elev- och föräldraenkät 2013

- hur du i skolan fått kunskap om kostens och motionens betydelse för att du skall må bra?

	1 Inte alls nöjd	2 Inte helt nöjd	3 Nöjd	4 Jättenöjd	5 Vet ej	Medel	Svarande	Inget svar
Totalt	2,8%	12,6%	50,3%	27,3%	7,0%	3,1	143	3
Pojkar	2,7%	13,5%	54,1%	20,3%	9,5%	3,01	74	3
Flickor	3,0%	10,4%	47,8%	34,3%	4,5%	3,19	67	0

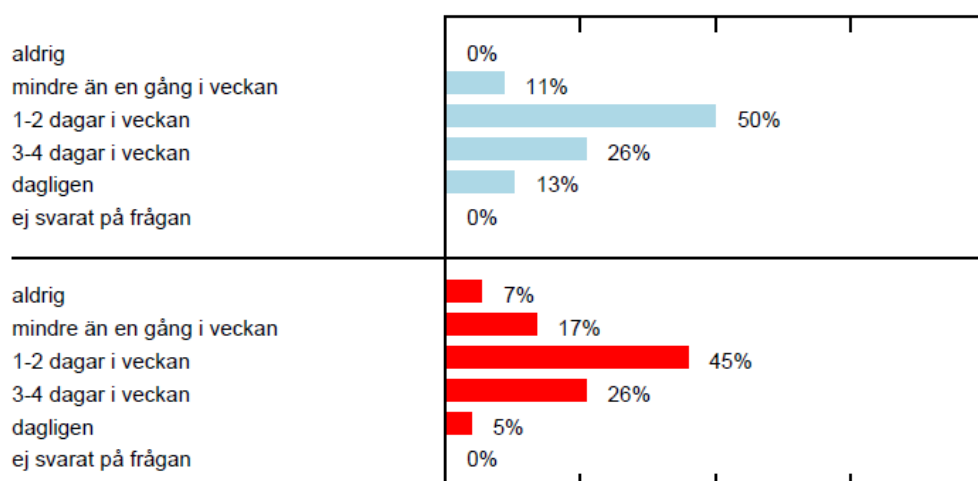
Kommentar läsåret 2012-13: Frågeområdet om kostens och motionens betydelse visar 2013 godtagbar måluppfyllelse (totalt 77,3 %), vilket sammanfaller *både* med 2010, 2011 och 2012 års elev- och föräldraenkät. Inga större skillnader mellan flickor och pojkar även om flickorna ligger något högre 2013.

Indikator: Matvanor (Källa: *Hälsa på lika villkor och Hälsosamtal i skolan*).

Av Hälsa på lika villkor framgår att 2 % av männen och 8 % av kvinnorna äter 500 g frukt och grönsaker dagligen. Öka sitt intag av frukt och grönsaker vill 61 % och närmare 500 personer vill ha hjälp.

Jämförelse med 2006 är inte möjlig, eftersom frågans formulering var annorlunda då. Av resultatet framgår att "det är färre än var tionde kommuninvånare i Strömsunds kommun som äter frukt och grönsaker 5 gånger/dag eller oftare. Kvinnor äter tillräckligt med frukt och grönsaker i högre grad än män".

9. Jag dricker söta drycker (läsk, saft, måltidsdryck)

Kommentar läsåret 2012-13: Antalet elever i årskurs 8 läsåret 2012-13, som svarat på enkäten är 42 flickor och 46 pojkar (Totalt 88). De flesta elever (flickor 71% och pojkar 76%) i årskurs 8 dricker söta drycker mellan 1-4 dagar i veckan. Detta är en ökning jämfört med hälsosamtal läsåret 2011-12 (flickor 67% och pojkar 69%). (Källa: *Hälsosamtal i skolan*)

Indikator: Andel barn som ammas vid 6 månaders ålder (Källa: Årsrapporter, 2011,2012 och 2013 landstinget)

Barn födda år		2010	2011	2012
Andel i % som ammas helt vid 6 mån ålder	Strömsund	7.5	14,4	41,3
	Länet	10.7	14,9	18,2
Andel som ammas helt och/eller delvis vid 6 mån ålder	Strömsund	56.1	65,6	62,8
	Länet	62.4	63,9	63,9

Kommentar: Andelen i % som ammas helt vid 6 månaders ålder har ökat markant i kommunen och med en mindre ökning i länet. Andelen som ammas helt och/eller delvis har minskat något i kommunen, men ligger kvar på samma nivå som förra året i länet. Barn som fått smakportioner registreras som helt och/eller delvis.

Indikator: Andel 10-åringar med normalvikt, övervikt och fetma (Källa: Hälsosamtal i skolan).

BMI statistik

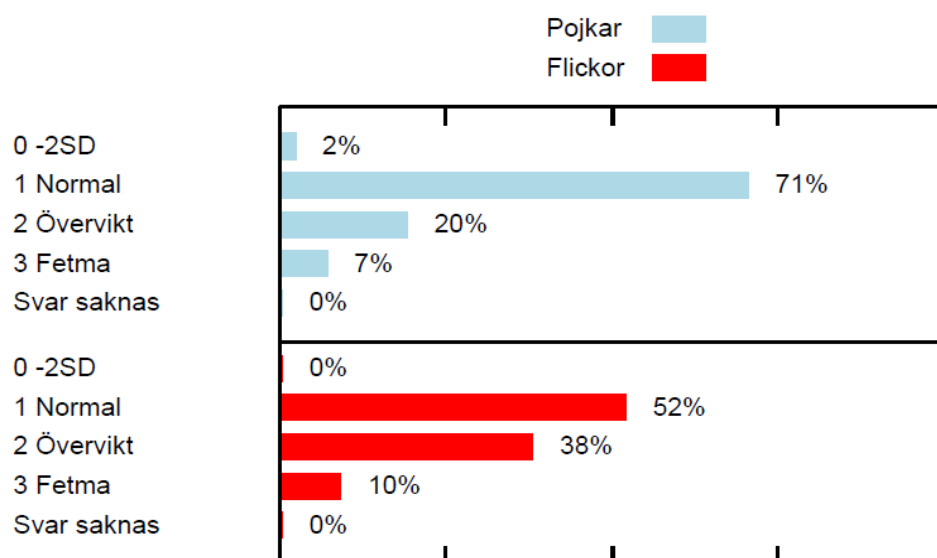
Enkät för: 4:an (ht 2012-vt 2013)

Registrerade skolor: Backe Centralskola, Bodumsskola, Bredgårdsskolan, Grevåkersskola, Hedenvindsskolan, Kyrktåsjöskola.

Valda skolor - inga registreringar: Centralskolan Hoting, Frostviksskolan, Fyråsskola, Gubbhögensskola, Gåxsjöskolan, Jormvattnets skola.

Antal elever som svarat på enkäten: 41 pojkar och 42 flickor (83)

Statistik gäller enbart Strömsunds kommun och angivna skolor

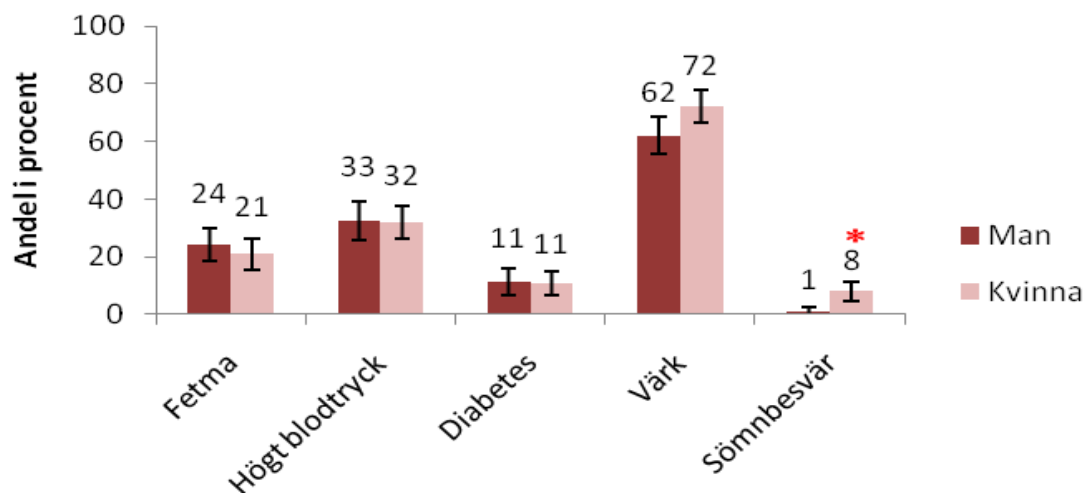

Kommentar läsåret 2012-13: Antalet elever i årskurs 4 läsåret 2012-13, som svarat på enkäten är 42 flickor och 41 pojkar (Totalt 83).

48% av flickorna och 27% av pojkarna (totalt 75%) i åk 4 har övervikt eller fetma. Detta är en liten ökning jämfört med hälsosamtalet läsåret 2010-11 (flickor 35%, pojkar 37% och totalt 72%). Uppgifter för läsåret 2011-12 saknas. (Källa: *Hälsosamtal i skolan*)

Indikator: Andel vuxna med fetma (Källa: *Hälsa på lika villkor*)

Fetma är vanligare bland Strömsunds män än bland männen i länet (24 % mot 15 %) Andelen av invånarna som uppgett högt blodtryck har ökat sedan mätningen år 2006. Andelen är också högre än i övriga länet, 32 % jämfört med 23 %. En högre andel av kvinnor i Strömsunds kommun uppger diabetes jämfört med kvinnor i övriga länet (11 % mot 6 %)

2006 var det cirka 18 % av kommuninvånarna (24 procent av männen och 12 % av kvinnorna) som led av fetma, dvs. de har ett BMI (Body Mass Index) som var högre än 30. Män i Strömsunds kommun hade fetma i större grad än i länet och riket. (Källa: *Hälsa på lika villkor, 2006*)

MÅL 11. Minskat bruk av alkohol, tobak och ett samhälle fritt från narkotika och dopning.

Missbruk av alkohol leder till medicinska och sociala problem av stor omfattning, men även riskbruk av alkohol är ofta skadligt för hälsan på olika sätt.

Rökning är en av de enskilt största hälsoriskerna, så att minska rökningen är en viktig uppgift för folkhälsoarbetet.

En helt narkotika- och dopningsfri kommun är en viktig ambition som kräver stora insatser

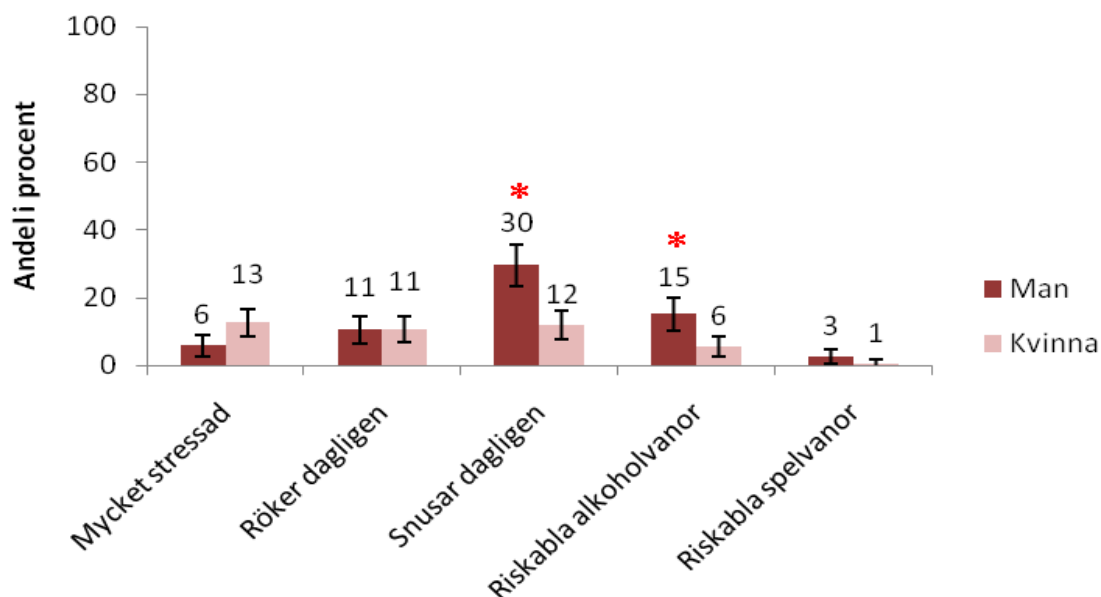
”Nyckelord”: Minska den generella alkoholkonsumtionen, skjuta upp ungdomars alkoholdebut, total avhållsamhet under uppväxtåren, vid graviditet samt i trafiken och i arbetslivet. Tobaksfri start i livet, ingen ska mot sin vilja utsättas för rök.

Utmaningar/satsningar

- **Minskat bruk av alkohol och tobak med särskilt fokus på unga vuxna**
- **Motverka langning av alkohol och tobak till underåriga**
- **Narkotikafritt samhälle**
- **Inga rattonyktra**

Indikator: Riskabel alkoholkonsumtion bland unga vuxna: I länet uppgår en fjärdedel av unga vuxna en riskabel alkoholkonsumtion. Uppgifter för kommunen saknas pga att inte tillräckligt många tillfrågats/svarat. (Källa: *Hälsa på lika villkor, 2010*)

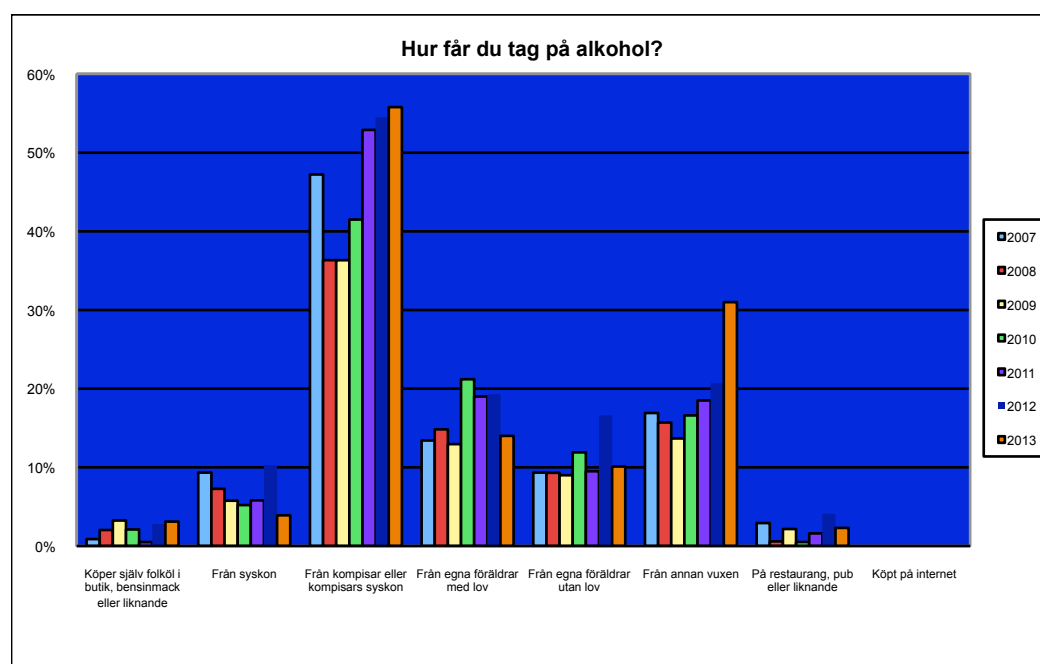
Indikator: Andel rökare (Källa: *Hälsa på lika villkor, 2010*)

En avsevärt större andel av männen i Strömsunds kommun snusar dagligen jämfört med kvinnorna (30 % mot 12 %). En betydligt större andel av männen har också riskabla alkoholvanor jämfört med kvinnorna i kommunen (15 % mot 6 %). Röker dagligen gör 11 % av befolkningen. (Källa: *Hälsa på lika villkor*)

2006 var andelen kvinnor som röker dagligen omkring 15 % och andelen män omkring 9 %. I länet rökte (oavsett ålder) 14 % kvinnor och 11 % män dagligen. 31 % av männen i kommunen snusade och 10 % av kvinnorna. Ingen förändring när det gäller riskabla alkoholvanor (Källa: *Hälsa på lika villkor, 2006*)

Indikator: Langning av alkohol från föräldrar, kompisar eller andra (Källa: Drogvaneundersökning 2013)

Kommentar: Liksom tidigare så är det i huvudsak kompisar och kompisars syskon (55,8 %) som langar alkohol till ungdomarna. Flickor får i högre grad tag på alkohol från kompisar eller kompisars syskon än pojkar. En fortsatt minskning när det gäller från egna föräldrar med lov samtidigt ökar langningen från annan vuxen

Trend: Äldre ungdomar (syskon, kompisars syskon) langar i allt större omfattning alkohol till våra högstadielever. Bruket av alkohol har en stor plats i TV, film och reklam och därmed nås ungdomarna av en massiv marknadsföring där alkoholen visas som en naturlig del i människors vardag. Genom föräldrastödsprogrammet Effekt, som senaste åren använts på högstadiet vill vi fortsätta att öka medvetenheten hos föräldrarna och därmed minska föräldralangningen och höja debutåldern.

Minskat alkoholbruk bland våra ungdomar:

Minskningen av alkoholbruket hos våra högstadieungdomar fortsätter. En bidragande orsak är troligen satsningen på föräldrastödsprogrammet Effekt. Den lokala droganeundersökningen visar på en minskning från 42 % (2010) till 25 % (2013) , när det

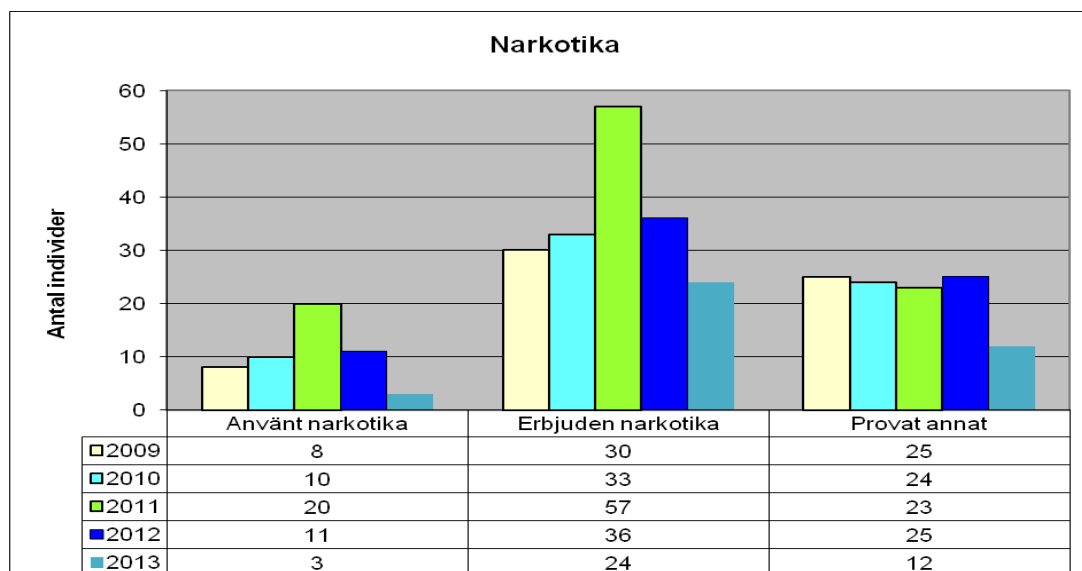
gäller antal elever i åk 7 som provat alkohol de senaste 12 månaderna. I åk 8-9 ser vi en minskning från 63 % (2011) till 55 % (2013). Även nationellt ser man en minskning.
(Källa: Drogvaneundersökningen 2013)

Indikator: Antal anmälda brott mot narkotikastrafflagen (Källa: Brottsförebygganderådet, BRÅ)

Antal anmälda brott mot narkotikalagstiftningen var 13 stycken under 2013 jämfört med 2012 då det var 12 stycken, 2011 var det 13 stycken.

Indikator: Andelen som provat narkotika/använt narkotika

Narkotika (Källa: Drogvaneundersökning)

- 0,8 % motsvarande 3 individer, har använt narkotika de senaste 12 månaderna.
- 6,4 % motsvarande 24 individer, har blivit erbjuden att använda narkotika
- 3,3 % motsvarande 12 individer, har provat annat för berusning
- Fler pojkar än flickor har blivit erbjuden att prova narkotika (7,7 % mot 4,9 %). I övrigt inga könsskillnader. De som har provat narkotika har använt *hasch* och/eller *kokain* som de fått tag på av *bekant* eller *langare*.

Kommentar: 2013 ändrades formuleringen till "använt narkotika under senaste 12 månaderna" vilket innebär att det kan vara svårt att jämföra med tidigare år.

Trend: Både polis och andra som möter/ arbetar med ungdomar säger sig uppfatta en ökning av både tillgången och användningen av narkotika bland äldre ungdomar och unga vuxna. Detta sker även i övriga länet och landet. Bidragande orsaker till detta är troligen den ökande narkotikamarknaden, en liberalare syn på droger hos ungdomarna själva och en lagstiftning som inte hänger med utvecklingen av nya droger. Därmed är det angeläget

att de narkotikaförebyggande insatserna genomförs på bred front och i nära samverkan mellan de olika aktörerna.

Indikator: Antal rattonyktra/antal test. Jämförelse länet/riket. (Källa: Polisen)

Andel som varit rattonyktra vid alkoholutandningsprov	Kommunen		Länet		Riket	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013
	28/ 1827	13/ 1461	287/ 33068	266/ 35073	25529/ 2300000	13262/
	1/65	1/112	1/115	1/131	1/90	1/ uppgift saknas

Kommentar: Andelen påverkade fordonförare vid polisens kontroller har minskat från ca 1/65, 2012 till 1/112 år 2013. 2011 var antalet 1/149. Ca 20 % färre antal kontroller har genomförts än 2012. Nationellt har antalet trafikolyckor med misstänkt alkoholpåverkan minskat med ca 10 % jämfört med 2011.